

Katarzyna Jasnos

Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”, Iwkowa

ŚLIWKOWY SZLAK

ŹRÓDŁA INSPIRACJI DO ZMIANY LOKALNEJ

Jestem Kuba i mam 8 lat. Mieszkam w Iwkowej Nagórze z rodzicami i rodzeństwem. Lubię grać na komputerze i oglądać telewizję. Najbardziej lubię grać w piłkę. Obok szkoły mamy małe boisko. Rzadko na nim gramy, bo prawie cały czas jest tam mokro. Szkoda, że nie mamy takiego boiska jak inne dzieci w gminie...

Kilka lat temu słowa Kubę spisane w liście do dorosłych: mieszkańców Iwkowej, władz gminy, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, pobudziły do działania na rzecz społeczności lokalnej. List Kubę to jedna z kilkudziesięciu prac dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej w Iwkowej Nagórze przygotowanych w ramach konkursu „Boisko moich marzeń”. Organizując ten konkurs w 2012 roku chyba nikt nie przypuszczał, że w ciągu najbliższych trzech lat dzięki wspólnemu wysiłkowi uda się zrobić więcej, niż marzyły dzieci.

Iwkowa to malownicza miejscowość w powiecie brzeskim w województwie małopolskim. Jak w wielu podobnych gminach usytuowanych w kotlinie, na charakter wsi wpłynął podział na górną i dolną część, czyli Nagórze i Nadole. Ten historyczny układ ma również swoje odniesienie we współczesności i w budowanym od lat przekonaniu, że Nadole to centrum ze sklepami, instytucjami, punktami usługowymi, a Nagórze to przestrzeń bardziej rolnicza i turystyczna. Oprócz szkoły podstawowej pełniącej też funkcje społeczne i kulturalne, znajdują się tu tylko obiekty turystyczne: Piekarska Góra z krzyżem z czasu powstania styczniowego oraz Pustelnia św. Urbana. Przez lata dla mieszkańców Nagórze było oczywiste, że nic więcej nie może tu powstać, bo i gdzie, i za jakie pieniądze?

Piękne i bezpieczne place zabaw, hale i boiska sportowe, różnorodny sprzęt rekreacyjny... to marzenia nie tylko samych dzieci, ale również rodziców, nauczycieli, samorządów. Niestety infrastruktura i wyposażenie małych wiejskich szkół wciąż odbiega od doskonałości. W przypadku szkoły w Iwkowej Nagórze dysproporcje te całkiem niedawno były widoczne nie tylko w stosunku do

szkół miejskich, ale niestety także do pozostałych placówek na terenie gminy Iwkowa. Dzieci uczęszczające do tej szkoły jako jedyne w gminie nie miały boiska sportowego czy choćby placu zabaw. Przez większość roku szkolnego lekcje wychowania fizycznego odbywały się na korytarzu, a czasami, kiedy pogoda była łaskawa, na prowizorycznym placu przed szkołą, który częściej przypominał jezioro niż boisko sportowe.

Przez wiele lat szkoła w Iwkowej Nagórz, najmniejsza w gminie, radziła sobie z wieloma problemami, które dotyczą szkoły wiejskie z małą liczbą uczniów. Społeczność szkolna zawsze ze zrozumieniem przyjmowała fakt, że jeśli remont, to owszem, ale dopiero po innych szkołach, jeśli jakaś inwestycja to również na końcu. Argument, że są w gminie większe szkoły, trafiał do rodziców, którzy cieszyli się, że szkoła nie jest likwidowana. Wiele problemów związanych z funkcjonowaniem rozwiązywali sami, a na inne, jak choćby ocieplenie budynku, czy wymiana starej stolarki, cierpliwie czekali. Tak było też z infrastrukturą sportową. Brak sali gimnastycznej czy boiska sportowego rekompensował przyszkolny plac, który rodzice próbowali co jakiś czas usprawnić, by choć przez część roku szkolnego dzieci mogły ćwiczyć poza szkolnym korytarzem.

„Trudne czasy”, ten powtarzany przez tysiące slogan był przez mieszkańców Iwkowej Nagórza dobrze rozumiany. Choć zdawali sobie sprawę, że na wszystko brakuje pieniędzy, to zamiast czekać z założonymi rękami, postanowili działać. Inspiracją były oczywiście słowa Kuby i innych dzieci, ale również widoczna już gołym okiem działalność Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”.

To właśnie dzięki tej organizacji i realizowanemu od 2009 roku programowi LEADER, finansowanemu z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 zawiązało się wiele ciekawych inicjatyw społecznych, których wspólnym celem była szeroko rozumiana poprawa jakości życia na obszarach wiejskich. Kierowane do osób fizycznych, instytucji i organizacji pozarządowych środki, przekładały się na nowe hale sportowe, obiekty turystyczne, remonty przestrzeni publicznej i wiele drobnych przedsięwzięć społecznych. Dzięki nim umocniło się w społeczeństwie wiejskim przekonanie, że nie można wiecznie narzekać i czekać, ale trzeba zacząć wspólnie działać, a efekty mogą przerosnąć nawet marzenia. Jedną z pierwszych organizacji pozarządowych na obszarze Śliwkowego Szlaku, która pozyskała środki z programu LEADER za pośrednictwem lokalnej grupy działania było Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa. Po biurokratycznych zmaganiach i walce o środki na sfinansowanie projektu, które po jego zakończeniu i rozliczeniu mogły być zwrócone, organizacja ta mogła pochwalić się wydaniem multimedialnego słownika gwarowego. W ramach projektu „Językowe specjały Śliwkowego Szlaku – multimedialne opracowanie słownictwa gwarowego” nawiązano współpracę z uczelniami, ale

przede wszystkim z mieszkańcami gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”. Kolejną inicjatywą Stowarzyszenia Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa był projekt „Rozwój turystyki na terenie gminy Iwkowa poprzez promocję aktywnego trybu życia oraz zagospodarowanie miejsc o szczególnym znaczeniu turystycznym”, w ramach którego wydano materiały promocyjne o gminie Iwkowa, powstała też strona internetowa www.turystycznaiwkowa.pl, mapa, ulotka oraz film. Jednak najbardziej rozpoznawalnym efektem projektu było zamontowanie kompletów turystycznych na Piekarskiej Górze i przy Pustelni św. Urbana, czyli w tych miejscach, które są szczególnie ważne i dla turystów i dla mieszkańców Iwkowej Nagórza.

Słownik gwarowy i zrealizowany projekt turystyczny zainspirował mieszkańców Iwkowej Nagórza do nawiązania współpracy ze Stowarzyszeniem Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa. Po kilku spotkaniach zrodził się pomysł, żeby wspólnie: mieszkańcy, szkoła oraz stowarzyszenie zorganizować piknik rodzinny połączony z rajdem pieszym i rowerowym „Wokół Piekarskiej Góry”. Chodziło o pokazanie tego, co dla mieszkańców tych okolic szczególnie ważne i wyeksponowanie znaczenia szkoły dla tej części Iwkowej. 24 czerwca 2012 roku odbyła się pierwsza edycja tej imprezy, która jest kontynuowana i przynosi wciąż wiele radości organizatorom i mieszkańcom. W trakcie imprezy promowano atrakcyjne warunki turystyczne Iwkowej, ale również zbierano fundusze na modernizację boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Iwkowej Nagórzu.

Spółeczny odzew tego przedsięwzięcia przerósł oczekiwania organizatorów i samego Stowarzyszenia. W akcję tę włączyli się nie tylko rodzice i mieszkańcy samego Nagórza, ale także absolwenci tej szkoły rozproszeni po całym świecie. Pierwsza analiza finansowa sprowadziła jednak na ziemię cały sztab „pozytywnie zakręconych”, którzy uwierzyli, że sami, bez zaangażowania środków publicznych, zbudują „mini-orlika”. Koszty związane z budową boiska ze sztuczną nawierzchnią, okazały się barierą nie do pokonania. A ponieważ przy szkole w Nagórzu brakowało nie tylko prawdziwego boiska, ale również i placu zabaw, to zebrane środki postanowiono przeznaczyć na ten właśnie cel. Dzięki kontynuowanej współpracy ze Stowarzyszeniem Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa i pozyskanej przez tę organizację dotacji ze Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku” zrealizowano kolejny już projekt z programu LEADER. Budowa placu zabaw przy szkole w Iwkowej Nagórzu zaktywizowała mieszkańców do tego stopnia, że odżyły marzenia o boisku sportowym. Dużym ułatwieniem była zmiana przepisów unijnych związanych z programem LEADER i możliwość pozyskania większej niż dotychczas dotacji. Niewątpliwym plusem było też włączenie się w realizację tych inicjatyw samorządu gminnego, który pomagał poruszać się w gąszczu przepisów i co najważniejsze – udzielił

Stowarzyszeniu dotacji na wkład własny do programu. Sygnalizowana od pewnego czasu budowa boiska zbiegła się z okresem wakacyjnym, dzięki czemu udało się uniknąć kłopotów logistycznych. Entuzjazm dzieci związany z oddaniem boiska do użytkowania był tak duży, że miejsce to było oblegane od rana do wieczora, a dzięki łagodnej aurze zajęcia wychowania fizycznego odbywały się nawet w zimie.

Kolejne projekty wiązały się z ich podsumowaniem i spotkaniami mieszkańców, podczas których widać było nie tylko zaangażowanie, ale również przekonanie, że ta mała szkoła może nie tylko funkcjonować jak każda inna, ale może się też czymś wyróżniać. Stąd pomysł wybudowania w Nagórze fitness parku z zewnętrznymi urządzeniami do ćwiczeń. Choć wielu podchodziło do niego sceptycznie, to okazało się, że mieszkańcy Nagorza dzięki wcześniejszym inicjatywom zdobyli nie tylko doświadczenie, ale i pewność, że to od nich samych zależy jak będą żyć i funkcjonować w społeczeństwie. W 2015 roku zakończył się ostatni wspólny projekt mieszkańców oraz Stowarzyszenia Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa, w ramach którego wyposażono przestrzeń publiczną w ławki, kosz, stojak na rowery oraz zewnętrzne urządzenia rekreacyjne.

Kiedy w 2012 roku w grupie kilku entuzjastów padło hasło „zrobmy imprezę i wybudujmy boisko”, nikt nie przypuszczał, że w ciągu zaledwie trzech lat uda się tak wiele. Dziś przestrzeń wokół szkoły w Iwkowej Nagórze wypełniona jest dziećmi, młodzieżą i dorosłymi. Każdy może tu znaleźć coś dla siebie i przede wszystkim czuć się jak u siebie w domu. Dzięki wspólnym projektom pozyskano nie tylko infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, ale przede wszystkim pewność, że należy współpracować i działać, a efekty mogą przerosnąć oczekiwania.

Katarzyna Jasnos - prezes Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku” w Iwkowej;
www.nasliwkowymszlaku.pl